

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhuja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32,—
polletno Din 16,—, četrt-
letno Din 9,—, inozemstvo
Din 64,—. — Poštno-čkovni
račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon Interurban 113.

Cena inseratov: cela
stran Din 2000,—, pol stra-
ni Din 1000,—, četrt strani
Din 500,—, 1/2 strani Din 250,—,
1/16 str. Din 125,—. Mali ogla-
si vsaka beseda Din 1.20.

Vprašanje občin pred rešitvijo.

Vprašanje naših občin, ki se je o njem v našem časopisju že toliko razpravljalo, dozoreva v končno rešitev. Kakor smo poučeni, bo v letošnjem letu pregrupacija (nova razvrstitev) občin izvršena. Kot sodilo bo pri tej razvrstitvi, odnosno razširitvi občin služila davčna podlaga, in sicer v izmeri 100.000 Din. Občin z manjšo davčno podlago, ki se po njej odmerjajo občinske doklade, bi naj praviloma ne bilo.

Naš list je vprašanju naših občin že od nekdaj posvečal tisto pozornost, ki jo zasluži tako važno vprašanje. Poudarjali smo in tudi danes naglašamo, da je grupacija (razvrstitev) in organizacija naših občin, osobito naših podeželskih občin, nekaj, kar je nastalo iz našega ljudstva samega in kar je tesno spojeno z njegovim političnim, gospodarskim in prosvetnim življenjem. Ako naj se tukaj izvrši kakšna sprememba, morajo za to biti merodajni samo najtehtnejši razlogi.

Kar se pa tiče malomestnih in trških občin na Spodnjem Štajerskem, spričuje zgodovina, da so bile po veliki večini od vlade in uprave prejšnje države ustanovljene za to, da so bile celice za organizacijo nemštva in nemškutarstva na Slovenskem Štajerskem. Tisti Nemci v Avstriji in Nemčiji, ki danes, torej 12 let po sklepu mirovnih pogodb po svetovni vojni, zahtevajo spodnještajersko ozemlje za nemštvo kot nemško narodno ali nemško kulturno ozemlje, se pri tem sklicujejo na te malomestne in trške občine, češ, da so to bila središča nemške kulture, v resnici pa so bila nekulturna gnezdišča — nemškutarije.

Ali naj se takšne tvorbe konservirajo (ohranijo)? Ali bi ne bilo stokrat boljše, da se te socialne in politične tvorbe, ki služijo Nemcem kot dokazi zoper naš narod ter so še danes zatočišča nemškutarije, združijo s tistimi občinami, ki so našemu ljudstvu ohranile slovenstvo, to je s kmetijskimi občinami?! Nerazumljivo nam je z narodnega stališča, kako se morejo listi tiste slovenske inteligence, ki se smatra za poklicano boriteljico narodnjaštva, zavzemati za to, da te občine, ki so ostanki iz dobe naše sužnosti ter še danes služijo kot dokazi zoper slovenski značaj naše zemlje, ohranijo svojo samo-

stojnost ter se ne združijo z okoliškimi kmetijskimi občinami.

Že večkrat smo ugotovili, da se ljubljansko »Jutro« protivi združitvi malomestnih in trških občin s kmetijskim okoljem. V svoji številki z dne 25. marca zopet lomi kopje »za ogroženo samoupravo tržanov in malomeščanov«. »Jutru« bodi povedano, da kmetije te samouprave ne ogrožajo, ker so iskreni in resnični prijatelji občinske samouprave. Kar se dostaja samoupravnih sposobnosti, bilo bi ne samo nestvarno, marveč tudi drzno, ako bi se kdo upal trditi, da takih sposobnosti — ni med kmeti. Prav pogostokrat so na deželi boljši občinski ali okrajni upravniki nego po malih mestih in trgih. Dogaja se tudi čestokrat, da vodi kak razumen kmet malomestno ali trško občino kot župan ali pa kot najspodobnejši odbornik. Ni velikopoteznost samo v trgih doma, včasih je nje na deželi celo več nego po kakšnih trških občinah. Ako pa govori »Jutro« o »zdravljenju bolnih podeželskih občin«, naj ne pozabl, da je tudi v malomestnih in trških občinah dosti »obolenja«.

Ponovno poudarjamo svoje stališče: Enaka pravica za vse: za kmete, malomeščane in tržane! Ako je res treba občine nanovo razvrstiti ter razširiti, naj bodo predmet te razvrstitve in raz-

Skesani Rykow. Vodja sovjetov Rykow, ki je bil lanskega decembra odstavljen kot predsednik sveta ljudskih komisarjev, je priznal sedaj svoje politične napake in so ga radi kesanja postavili za ljudskega komisarja za pošto in brzojav.

širitve ne samo kmetijske, marveč tudi malomestne in trške občine. Ako se bo banska uprava, kakor je sama izjavila, v znatni meri poslužila ministrskega sklepa o pregrupaciji občin, naj se da ne samo malim kmetijskim, marveč tudi malomeščanskim in trškim občinam prilika, da opustijo krajevna in posamična stremjenja ter da svoje ozke interese podredijo važnejšim interesom širše skupnosti. Naj pridejo povsod v poštev samo stvarni razlogi. V vsakem primeru naj bi se upoštevala zemljepisna lega občin. Spremembe občin po obsegu naj se izvršujejo res le po krajevnih potrebah in možnostih. Gleda naj se tudi na to, da se bodo meje političnih občin po možnosti krile z župnijskimi. Ker so župnijske meje nespremenljive, naj se pri pregrupaciji občin meje občin ravnaajo po župnijskih mejah.

*

V NAŠI DRŽAVI.

Novi uradniški zakon. Naša država je že imela poprevratni uradniški zakon od 31. junija 1923. Po tem zakonu je bilo razdeljeno uradništvo na tri kategorije. S časom so se pokazali nedostatki zakona in je stopil dne 1. aprila novi uradniški zakon v veljavo, ki uvaja 10 enotnih skupin za vse uradnike. Po dosedanjem zakonu sta obstajali dve vrsti plač: položajna in temeljna. Novi zakon pa uvaja načelo sistematizacije (ustanovitve) mest po vseh strokah. Števila mest ni mogoče povečati brez proračuna. Možnost vstopa v višjo skupino zahteva pogoj izpraznitve mesta v njej. Izvedba ustanovitve mest po skupinah bo urejena s posebnim zakonom. Za pravico do pokojnine je treba 10 let resnične državne službe. Polna pokojnina znaša 95%.

Avstrija odpovedala trgovinsko pogodbo. Avstrija je odpovedala dne 31. marca Jugoslaviji in Madžarski trgovinsko pogodbo. Avstrija se pogaja že z obema državama za sklep nove pogodbe, vendar ni izključeno, da bo porabila kot prvo možnost odpovedi uvedbo z dne 1. julija lanskega leta zvišane agrarne carine.

Trgovinska pogodba med našo državo in čehoslovaško je bila podpisana

dne 30. marca. Kot odmev važnosti te pogodbe se je vršila dne 31. marca v Pragi ustanovna skupščina skupne jugoslovanske - čehoslovaške trgovske zbornice.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Po carinski združitvi med Nemčijo in Avstrijo. Ko so proučile ostale evropske države vsebino carinske združitvene pogodbe med Nemčijo ter Avstrijo, so se jej uprle z resnejšimi ter milejšimi ugovori. Ker je grozilo radi te pogodbe znatno nerazpoloženje do Nemcev in Avstrijcev, je podal nemški zunanji minister dr. Curtius dne 31. marca na seji zveznega sveta izjavo, da se Nemčija ne bo branila, da prouči po zahtevi evropskih držav Društvo narodov pravno stran nemško-avstrijskega carinskega sporazuma. Nemčija hoče popraviti nesporazumljenje, ki je nastalo radi carinske pogodbe in razpršiti nezaupanje, ki se je pojavilo.

Odgoditev francoske zbornice. Po od zbornice in senata odobrenem proračunu izkazuje ta 50,640.509.352 frankov izdatkov. Po sprejetju proračuna je bil parlament odgoden do dne 5. maja. Dne 12. maja se bodo vršile na Francoskem volitve novega predsednika pod vodstvom sedanje vlade. Po izvolitvi novega predsednika bo podala vlada po dosedanem običaju ostavko, nakar jo bo novi predsednik ali potrdil, ali jo pa nadomestil z novo.

Slovanski gospodarski blok. Po čehoslovaškem predlogu bi se naj osnoval kot odgovor na nemško-avstrijsko carinsko združitve slovanski blok med Čehoslovaško, Poljsko in Jugoslavijo. Nujna zahteva je, da se sklene sprejemljivo gospodarsko politično združenje med Čehoslovaško in Poljsko.

Resolucija indijskega zbora (kongresa). Indijski kongres je sprejel resolucijo, kjer je zahtevana popolna neodvisnost Indije v armadnih, finančnih ter zunanjepolitičnih zadevah. Dalje se zahteva, naj zniža Angleška vojaške izdatke za Indijo za 50%, dovoli Indijcem nošenje orožja in jim prizna popolno socialno in trgovsko enakopravnost z indijskimi Angleži.

Svetovna produkcija (proizvod) tor brezposelnost. V primeri z letom 1924 je padla vrednost proizvoda leta 1930 na Angleškem za 22%, v Franciji za 15, v Nemčiji za 11, v Italiji za 19 in v Severnoameriških združenih državah za 26%. Brezposelnost je narasla v Angliji za 75, v Italiji za 55, v Nemčiji za 48, v Kanadi za 49, v Avstraliji za 81, v Združenih državah Sev. Amerike za 149%.

*

Policač postal duhovnik. Bivši vojak v svetovni vojni in potem policist v Čikagi Daley je bral dne 22. marca t. l. prvo slovesno sv. mašo. Za mnoge njegove tovariše, ki so služili z njim od l. 1919, je bilo razumljivo presenečenje, ko jim je povedal, da v kratkem izsto-

pi iz policijske službe, ker bo dne 21. marca posvečen v duhovnika. Da je prišel do te stopnje, je večkrat med svojo službeno dobo jemal daljše dopuste, ki jih je uporabil za to, da je študiral v seminarju sv. Bonaventure. »Oddal bom svojo zvezdo in vam dal svoj duhovniški blagoslov istočasno.« je delaj Daley svojim tovarišem policistom.

Salezijanski misijonar postal gobav. V Borbecku pri Essenu na Nemškem živi v mali hišici ločen od ostalega sveta, salezijanski pater, ki se je pri strežbi gobavcev v Kolumbiji sam okužil in obolel. K njemu prihajajo samo tri osebe: zdravnik, dušni vodnik in strežnica, ki se je za to službo prostovoljno javila. Pater je prebil že dve leti v izolirni baraki hamburškega instituta za tropske bolezni. Sedaj so oblasti salezijancem dovolile, da gobavega patra sami negujejo v posebni, ločeni hiši.

Dober nauk. Pod tem naslovom piše belgrajsko glasilo ruskih izseljencev: »Novoje Vremja« o volilnem pismu dunajskega nadškofa kardinala Pifflla, ki je ob priliki avstr. parlamentarnih volitev dne 9. januarja vernike opozarjal na nevarnost boljševiških ukov za družino in Cerkev ter priporoča »krščansko in Cerkvi zvesto katoliško stranko«. List izvaja: »To pismo nekam čudno doni na naša ušesa. Ruski izobraženci so bili prepričani, da mora Cerkev ostati izven politike in strank, da ne sme v politiko poseči tudi takrat, če grozi slednja uničiti vse moralno, splošno človeške temelje in torej Cerkev samo. Zapadnoevropski katolicizem ne pozna tega pred-sodka. Odkrito in ne da bi se zmenil za očitke o strankarstvu, povsod, na prižnici in v parlamentu, se bori zoper javne struje, ki nasprotujejo Kristusovim naukom. Ta borba je uspešna. Katoliške stranke igrajo v Evropi velepomembno vlogo, ker zajezujejo naval protikrščanskih naukov in ščitijo osnove kulturne človeške družbe...« Ruski list priporoča pravoslavnim naj posnemajo katoliški zgled.

*

Sodba božja.

Policija moderne afriške zamorske države Liberija je našla v gozdu pred kratkem šest zastrupljenih zamorcev, ki so postali žrtev božje sodbe, kakor je bila to splošna navada v srednjem veku. Osumljeni so bili tatvine in so se morali podvreči preizkušnji z zastrupljenjem.

S pravo novodobnostjo je civilizacija Liberije prav na tenko pobarvana. Najbolj temna babjevnost je združena tesno s krščanskimi navadami. V pravem oziru niso božje sodbe pri Liberijcih nikaka redkost. Priljubljen je tudi poskus z ognjem. Obdolženemu nadrgnejo spodnji del desne roke z oljnato mažo iz palmovih koščic in perja. Nato razgrejejo v železnem loncu palmovo olje do vretja in vržejo na dno pis-kra kamen. Obtoženi mora z namazano roko dvigniti iz vrelega olja kamen. Ako ga je res prinesel, ga mora položiti še v usta. Ako se pri tem poskusu

obžge, je kriv. Če pa prestopi srečno to preizkušnjo, kar se tudi večkrat zgodi, ga oprostijo obdolžitve.

Mnogo opasnija nego opisana pa je preizkušnja s strupom, katero je mogoče izvesti na zunaj ter na znotraj. Obdolženca prešibajo do krvi s šibami od strupenega grmovja in čakajo, če se koža vname. Ali pa zaprejo za preizkušnjo določeno žrtev čez noč v koč, kjer se mora postiti in zjutraj jej dajo izpiti med vodo namešani strup. Ako obdolženi strup izbruha, je nedolžen. Če se mu pa to ne posreči, ga prepustijo majki smrti, ki obračuna z njim kje na samem v gozdu.

*

Osebnost. Za upravnika policije v Ljubljani je imenovan dosedanji predstojnik policije v Mariboru gospod Vekoslav Kerševan.

Mesnico mariborskega mesarja Jos. Trofenika so obiskali v noči nepovabljeni nebodijhtreba in odnesli mesa za 2500 Din.

Tovorni avtomobil zgorel. V Mariboru na Kralja Petra trgu je zgorel dne 30. marca tovorni avto, last mesarja Birtiča iz Hrastnika. Ogenj je uničil sprednji del avtomobila in sod s 350 l vina.

Okostje neznanega moškega je našel lesni delavec na skali na Smolniku n. Rušami. V bližini se je nahajal nahrbtnik in samokres. Ni znano, ali gre za nesrečo ali samomor.

Pričetek gradnje nove pohorske ceste. V Reki pri Hočah pri Mariboru so pričeli minuli teden z gradnjo nove pohorske ceste. Gradbena dela je prevzela ljubljanska tvrdka »Obnova«.

Drevo mu je zlomilo nogo. 60letnemu Jerneju Tomanu iz Spodnjih Hoč pri Mariboru je padlo pri podiranju drevo na levo nogo in mu jo je zlomilo, da so ga morali prepeljati v marib. bolnico.

Požar. V soboto dne 28. marca zvečer je izbruhnil požar na Malem Kamnu pri Rajhenburgu v hiši posestnika Kozoleta. Zgorelo je vse, kar je bilo lesenega. Gasilcem gre zahvala, da se ni razširil ogenj še na druge hiše v bližini, ki so krite s slamo.

Rop. V Črnem lesu pri št. Lenartu je bil zadnji teden od neznanca s palico pobit na tla posestnik Erman iz Partinj. Ropar mu je ugrabil 180 Din in izginil v gozdu.

Od cigánov se vrnila k sorodnikom. V nedeljo dne 29. marca je zbežala od cigánov, ki so taborili pri Slov. Bistrici, Marica Kukovičeva. Leta 1910 so jo ugrabili komaj štiriletno cigani in jo vzgojili za svojo. Dekle je prosilo svoje slovenjbistriške sorodnike, naj jo vzamejo pod streho in jo otmejo iz ciganskega ujetništva.

Pohorski lesni trgovec ustreljen v Banatu. Lesni trgovec Franc Lorenci od Sv. Primoža nad Vuzenico je razširil svojo trgovino tudi na Banat. Začetkom marca se je podal po trgovs-